

## Mensáros László előadóestje

Aki figyelte, észrevehette, hogy az irodalmi estek az utóbbi években kicsit uniformizálódtak, bizonyos mértékig elszürkültek, hasonlóan kezdtek egymásra, s bármennyire népszerűek voltak és maradtak is, az elfáradás jelei félreérthetetlenül mutatkoztak.

Ekkor tartotta meg előadói estjét Budapesten, az Egyetemi Színpadon Mensáros László, a Madách Színház művésze. A siker egészen fantasztikus volt. Műsorát azóta majdnem százszor kellett megismételnie.

Mi történt? Most, hogy pénteken este az Ady téri egyetem nagy előadótermében — a József Attila Tudományegyetem jóvoltából — hallhattuk ezt a Huszadik század című műsort, válaszolhatunk a kérdésre. Men-

sáros olyan műsört állított össze, amely valóban alkalmas volt arra, hogy elevenen, szemléletesen, nagy erővel idézze fel, fejezze ki a század elmúlt évtizedeit.

De ez csak a siker egyik oka. A másik: a művész előadásának szuggesztív ereje. Tolmácsolásában eredetiség, sajátos erő van. Persze ezen az esten nemcsak verseket mondott, hanem prózát is: leveleket, apróhirdetést a Magyar Nemzetből, illetve a hajdani Úriasszonyok Lapjából.

Az összeállítás természetesen Mensáros véleményét közzölte a századról, azonban ez az est értékeiből nem von le semmit. Sőt, talán még növeli.

Ö. L.

## Amerikai békeharcosok demonstrációja

● New York (MTI)

Különvonatok, bérelt autóbuszok, repülőgépek és személygépkocsik szállítják péntek reggel óta a békeharcosok tizezreit New Yorkba és San Francisco-ba, a vietnami háború elleni nagyszabású szombati tiltakozó gyűlések színhelyére.

New Yorkban a fűtetők mintegy 10 kilométeres útvonalon az ENSZ székháza elé vonulnak, s ott nagygyűlést tartanak. Békefelvonulást rendeznek San Franciscóban is. A szervezők arra számítanak, hogy az USA nyugati partvidékéről mintegy 100 ezer békeharcos vesz részt a tüntetésben.

## Munkáspárti vereség Nagy-Londonban

● London (MTI)

A csütörtökön lezajlott nagy-londoni közszegtanács választások megsemmisítő vereséget mértek a kormánypártra: a konzervatív városatyák 33 éve először megszerezték a világ legnagyobb városában a mandátumok abszolút többségét, kibukott Sir William Piske, Nagy-London munkáspárti „vezére” (főpolgármestere), s a toryknak még a hagyományos munkáspárti erőnek számító Hammersmith, Havering és más kerületeket is sikerült elhódítaniuk.

Pénteken délután tették közzé a nagy-londoni választások végeredményét. Eszerint a 100 mandátumból 82-t a konzervatívok, 18-at a munkáspártiak kaptak meg (a tanács korábbi összetétele: 64 munkáspárti és 36 konzervatív mandátum).

A leadott szavazatok százalékaránya (zárójelben az 1964-es évi eredmények):

Konzervatív Párt	52,7 (49,5)
Munkáspárt	34,6 (45,4)
Liberalis Párt	9,4 (10,6)

A toryk Nagy-London 32 kerületéből 13-at hódítottak el a Munkáspárttól. A mandátumok számát tekintve a „mészárlás” végeredménye azt mutatja, hogy a Munkáspártnak 46 helytől kellett megválnia.

Hasonló katasztrofális képet mutat a Munkáspárti szemszögéből nézve a megye (grófsági) választások eredménye. Harminchat megyében a konzervatívok összesen 185 mandátumot nyertek el a Munkáspárttól, illetve a függetlenektől. A harminchat megye választási eredménye a következő (mandátumok számokban):

Konzervatív Párt	653
Munkáspárt	533
Liberalis Párt	34
Függetlenek	956
Egyéb	29

Az Evening News „Wilson fekete péntekének” nevezi az eredményhirdetés napját.

Noha igaz, hogy a nagy-londoni választásokon — a napok óta tartó esőzés és az általános politikai fásultság miatt — a szavazóknak csupán körülbelül 24 százaléka jelent meg, a Munkáspárti tömegek „a hátukkal” szavaztak. A bérbefolyászás, az életszínvonal stagnálása, sőt csökkenése, Wilson 1964. évi ígéreteinek szomorú sorsa — mindez aláta a Labour szavahihetőségét. Londonban az a vélemény, hogy egy parlamenti választás a jelenlegi időszakban hasonló megsemmisítő vereséget mérne a Munkáspártra.

## Elutaztak hazánkba az RKP képviselői

● Budapest (MTI)

Emil Bodnaras, a Román Kommunista Párt Központi Bizottsága állandó elnökségének és végrehajtó bizottságának tagja, valamint Gheorghe Rosu, az RKP Központi Bizottságának tagja, akik az MSZMP Központi Bizottságának meghívására baráti látogatáson hazánkban tartózkodtak, pénteken hazautaztak. A román testvérpárt képviselői eszmecsere-t folytattak Komócsin Zoltánnal, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjával, a Központi Bizottság titkárával, valamint Puja Frigyesével, az MSZMP Központi Bizottsága tagjával, a külügyi osztály vezetőjével a két párt baráti kapcsolatainak fejlesztéséről, a nemzetközi munkásmozgalom, valamint az európai biztonság egyes kérdéseiről.

## Egyéni látogatás Romániába

● Bukarest (MTI)

A román minisztertanács határozatot hozott arról, hogy az 1967-es nemzetközi idegenforgalmi évben bizonyos könnyítéseket kapnak a Romániába látogató külföldi turisták.

Illetékes helyen nyert értesülés szerint ennek megfelelően magyar turisták az idén egyéni látogatók is tehetnek vízummentesen Romániában. Ehhez a magyar hatóságok által kiadott rendes polgári útlevél mellett szükséges, hogy az IBUSZ — a román idegenforgalmi hivatal partnervállalata — útján a látogatók tervezett időtartamára, s a kívánt helysége, illetve helységebe szállodai szobát és el látást biztosítson. Lényeges könnyítés az autós turisták számára az, hogy a magyar — román határt az idegenforgalmi évben az Arad melletti Nagylaknál is átléphetik.

## Rendkívüli ENSZ-közgyűlés

● Moszkva (TASZSZ)

Az ENSZ-közgyűlés jövő héten New Yorkban összeülő rendkívüli ülészakának napirendjén két fő kérdés szerepel: Délnyugat-Afrika sorsa és az ENSZ békefenntartó műveleti.

# Az első 70 mm-es filmbemutatók hazánkban

Változatos programot ígérnek filmszínházaink a következő hónapokban; a bemutásra váró 39 film között számos, a közelmúlt és napjaink problémáival foglalkozó érdekes társadalmi dráma, 13 vígjáték, illetve zenés produkció, 5 kalandfilm és egy különleges, látványos dokumentumfilm szerepel.

Az Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójával kapcsolatos kulturális események rangos programja lesz Szergej Bondarcsuk *Háború és béke* című, monumentális, színes szovjet alkotásának bemutatása, egyben az első, 70 mm-es, sztereó hangú filmpremier Magyarországon.

## Hat új magyar film

Júliusig 6 magyar film bemutatására kerül sor. A vidám kalandfilmek műfajába tartozik Keleti Márton *Változó felhőzet* című alkotása, egy szökött katonai izgalomban és humorban bővelkedő története, 1944 kritikus napjaiban.

Egy parasztsalád sorsának generációt átfogó krónikája a *Tízezer nap*, Kósa Ferenc fiatal rendező és Sára Sándor operatőr filmje.

Kormos Gyula rendezésében, Komlós János forgatókönyvéből készült a *Tíz perc az nagy idő* című burleszk.

Fiatalokról szól, és festői Balaton-parti környezetben játszódik *Fehér Imre Harlekin és szerelmese* című filmje.

Zolnay Pál rendezte a *Hogy szaladjak a fák!* című filmet: egy fiatal történész hazavetődik falujába, s találkozik múltjával, emlékeivel, szülőhelye mai problémáival.

Heltai Jenő *Jaguar* című, derűs hangulatú regényének filmváltozatát *Dömötör* János rendezte.

## Fellini új műve

Bemutatják Federico Fellini *Júlia és a szellemek* című világhírű filmjét is. Érdekes szovjet-román koprodukciós film a *Veszélyben az alagút!*, mely egy kalandos vállalkozásról szól a II. világháború utolsó szakaszában.

Az *Irma, te édes színes*, kétrészes amerikai filmváltozatát Billy Wilder rendezte. Látványos, színes szovjet-francia produkció Jean Dreville rendező *Regényes élet* című alkotása, az orosz balett kiemelkedő mesterének, Marius Petítának élet-története. A cseszlovák film-művészet új, igen eredeti alkotása Jiri Monzel manheimi fesztiváldíjas, *Szigorúan ellenőrzött vonatok* című tragikomédiája.

A nyári program egyik érdekessége a második 70 mm-es filmbemutató, a *Kánkán*, Walter Lang színes, zenés amerikai filmje. Érdeklődésre tarthat számot a *Nocturne* című szovjet film, mely egy lett származású fiatalember és egy francia ápolónő tragikus szerelmét eleveníti meg a spanyol polgárháború viharában. Fesztiváldíjas alkotás az *Elfelejtett ósok árnyai*, Szergej *Paradzsanov* szovjet rendező műve.

Nagyon érdekes angol paródia a *Folytassa, cowboy!*, melyben az ismert sorozat szereplőit — vadnyugati környezetben látjuk viszont. Louis de Funes mint vendéglátó keveredik különös, mulattató kalandokba a *Főnök inkognitóban* című francia filmben. Ugyancsak Funes áll a *Fantomas visszatér* történetek középpontjában. Mai témájú szovjet film a *Don Quijote fia*, mely egy orvos családjának meghiúsult, humoros mozzanatait mutatja be. Vittorio de Sica *Tegnap, ma, holnap* című színes, szélesvásznú filmje három mulatságos történetet dolgoz fel *Az Orvoság a szerelemre* című lengyel bűnügyi vígjáték szellemes, fordulatos. Júniusban mutatják be a

Csendő... sorozat új vígjátékát *Csendőrök New Yorkban* címmel.

## Egy új Tazieff-film

Három kitűnő alakítással találkozunk az *Út a túlsó partra* című francia filmben. Egy gatlástalan törtétekről szól *A pártfogolt* című jugoszláv film. A különleges filmek kedvelői még emlékeznek a neves vulkánkutató, Haroun Tazieff *Találkozás az ördöggel* című filmjére. Új, színes produkciója, *A tiltott vulkán* a kongói Niragongo csúcsainak mélyén szunnyadó kráter titkait, fantasztikus szépségét, a kutató expedíció lebilincselő kalandjait mutatja be.

A gazdag műsört a *Bumerang* című, mai tárgyú lengyel társadalmi dráma, egy lengyel tragikomédia, a *Don Gabriel*, két NDK-beli film. *A legjobb évek és Az anya és a hallgatás*, a *Kék ballada* című zenés angol produkció, a bűnözés útjára tévedt lányokról szóló *Nőstényfarkas* című bolgár film, egy francia vígjáték *Egy milliórd a billiárdasztalban*, és 5 bűnügyi témájú film zárja be.

# LENIN kapitányai

Az alföldi tanyavilágban, a Tisza mentén teltek el gyermekéveim. Életreszóló szép emlékek sokasága kísér onnan. Különös világ a tanya. Újságjai nem voltak, a híreket maguk hordták az emberek. Nagy embereket is maguk közül teremtetek önmaguknak. Azt hiszem, a legnagyobbra Ádám kapitányt, a kőművest tartották. Képzelt-felgújtva, szájatva hallgattuk mennyi mindent mondogattak róla. Aratási pihenőkön, kukoricamorzsoláskor, meg akárhol, ha már két ember össztalálkozott, igenek szóbajött a kapitány.

Ilyenkorra a fiatalok pajkossága lehalkult. A szikkadt, bölcs öregek szavafolyásának volt csak szabad az útja.

— Ádány Lenin kapitánya volt. Tud is mindent. Leninnel szolgált. Lenin okította.

Máról nézve mosolygató kedves naivitásokat mondtak. De mi szentnek vettük minden szavukat.

— Ádány kapitányt Lenin tanította meg írni, olvasni.

Senki nem gondolkodott el azon, hogyan taníthatott magyar nyelven írni-olvasni Lenin.

— Lenin kikísérte az állomásra Ádány kapitányt. Azt mondta neki: ne menj haza fiam. Szerzünk itt néked valamit jóra való asszonyt, aztán majd hazaküldelek a hadsereggel.

Senki nem kételkedett, miért éppen Ádány kapitányra bízta volna Lenin a sereget.

— Még aztán is sokat írt neki. Hívta vissza, oda, ahol már nincsenek burzsujok.

Rengeteg csudás dolgot akasztottak Ádám kapitányra. Sokrésztől ő se tudott, a végén mégis elhitte. Mesélte is, valahányszor csendőrnem járt a közelben.

Lenin kapitánya sokszor eszembe jut. Mindig van, ami eszembe juttassa. Most az, hogy egy barátom a felfedezés jótévéi izgalmaival állított

be hozzám. Megtalálta azt a vöröskatonát, aki beszélgetett Leninnel — újságolta. Internacionalista katonája volt ez az idős elvtárs a szovjet hatalmat védő magyar vöröskatonák brigádjában. Ott váltott vele szót kétszer is Lenin. Így mondja. Örömmel fogadtam a hírt, de azért megkérdezve, bizonyos-e? Majdnem annak látszik.

Akár vélt igazságról, akár ténylegesíthető emlékről van szó, az egészből nem is annyira ez a igazán szép. Más. Egy felemelő, egy csodálatos kortünet. Lenin itt is, ott is felújuló mondavilágáról van szó. Az egész Európában, hazánkban is sok ember vallja magáról, ő Leninnel beszélt, őt Lenin tüntette ki, őtőle Lenin üzent hazára.

Fiatal újságíró koromban magam is szavaktól leköltözötten hallgattam volt vöröskatonák élményeit. Arról szóltak, hogyan fagadta őket Lenin. Miként parolázott velük, mire tanította csak őket. Tíz esztendeje lesz, hogy az első csalódás ért.

Akkor még élt egy Tisza menti kis faluban, szemérvilágát vesztve — a Don-menti harcokban Mahno banditái okozták vakságát — Homonnai Antal bácsi. A környék Vak Antal bácsinak tisztelte. Kora reggeltől sötét estéig szuggerálta belém, hogy szerette őt Lenin. Hány-szor elmondta egy napon, hogyan ölelte meg, hogyan köszöntötte meg Lenin az ő vitézségét.

Gyanútlan voltam, tiszteletlen, vagy túl lelkes, naiv ifjú? Azt kérdeztem tőle:

— Milyen ember volt Lenin közelről, Antal bácsi?

Az öreg hallgatott, tündődött. Aztán mondta: — Nagy derék, vállas ember. Fél fejjel magasabb mindenkinél. Diszgyenruhában jött fekete magyar lovon.

Áttűzesedve beszélt Antal bácsi: — Szép, dallamos hangja volt Leninnel, mint akármelyik magyar parasztembernek.

Világomlás kezdődött ezzel a válasszal bennem. Először romboltam le magamban Ádám kapitány alakját is. Nem értettem, mire való ez. Csak később. De ahhoz be kellett járnom a moszkvai Lenin Múzeum terméit. Meg kellett ismerkednem Lenin életével, művével.

Mert ez a kulcs. Így érthető, így természetes

minden. Hát hogyne lett volna rendkívüli ember Lenin, mindenkinél fél fejjel magasabb! Terméte ugyan alacsony. Külszínre kopottas öltözöt. De a mű! A dolgozó emberek alázas szolgálat! Ez tette őriássá. Leninnel ugyan kissé rekedtes hangja volt. De a mondatok gyűjtő igazsága! Ez szépítette meg, még dallamossá is tette! Lenint sose látta a hajdani vöröskatonák többsége. De ők az ügy harcosai voltak és tudták, ezt a harcot Lenin vezeti. Ez a szent ügy — Lenin. És persze, hogy diszgyenruhát is adott rá! És hogyne vélték volna személyesen is ismerni! Úgy tudták, úgy érezték, még beszéltek is, kezét is fogták vele. Ez a történelmi rejtjel — a Leninhez vezető titok.

Órula rengeteg történet, monda él. És születnek szinte nap-nap után még újabbak is. A józan számítással utána nézve megingatja fejét az ember. Úgy hallottam, a ny igazságos Mátyás királyunknak éppen százhusz esztendőig kellett volna uralkodnia, hogy semmi egyebet ne csináljon, csak a róla szóló legendák tényleges hőse legyen. Kossuth Lajosunk legalább fél évszázad kormányzóskodás alatt lett volna csak képes fizikailag is mindazt tenni, amivel a szájhagyomány legenda-gyűjtemény övezi. Pedig Kossuth országvezetése esztendőig se tartott egészen. És Lenin is milyen rövidre szabott pályát szaguldott csak.

Itt van a csoda, itt van a szépség. Itt van Lenin. Majakovszkiinak van igazsága: élt, él és élni fog. És nemcsak szellemi hagyatékában él. Nem csupán mint a születő proletár államok, a dolgozó társadalmak nagy tanítója. Él és hőse a valóság, a színezett, a szépített mondáknak is. A feljegyzett írásos történeteknek és csak a szájról-szájra terjedőknek. A nép mindig megéri, kit tarthat igazán magáénak. Azt szeretettel és szeretetkeltő históriákkal veszi körül.

Aki nagyon közeli hozzánk, örülünk ha csak szóba hozzák is valahol. Hallgatjuk minden fenn-tartás nélkül az igaz és a költői történeteket. A Leninről szólókat. A nép szeretetének nagyon igaz ajándékaként.

Lenin legendáinak titkákat.

BORZAK LAJOS